

PUBLICAȚIILE ALE CADRELOR DIDACTICE DIN PERIOADA INTERBELICĂ — „ȘCOALA IALOMIȚEI”

Constantin TUDOR

Deși în perioada ocupației germane (1916—1918) județul Ialomița avusese mult de suferit datorită jafului sistematic practicat de autoritățile de ocupație, în anii imediat următori revirimentul economico-social, impulsionat de realizarea statului național unitar român, s-a făcut simțit și în Bărăganul Ialomițean. Industria, dacă atelierele și fabricuțele concentrate în orașul reședință de județ Călărași, puteau forma cu adevărat o Industrie, dar mai ales agricultura cunoscuse acum o dezvoltare susținută, ritmurile înregistrate fiind, cu excepția perioadei crizei economice din 1929—1933, cele mai mari cunoscute de județul Ialomița în întreaga sa istorie de pînă la împlinirea revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antilperialistă din august 1944¹.

În acest context se înscrie și învățămîntul Ialomițean care se diversifică și își îmbunătățește atât baza materială cît și conținutul. Apar noi școli în localitățile înființate în urma aplicării reformei agrare din 1921, iar corpul didactic Ialomițean, al cărui număr este sporit de promoțiile școlii normale de învățători de la Călărași, dovedește că poate face față necesităților și cu toate lipsurile și piedicile asigură elevilor din școlile primare, gimnaziale și liceale o pregătire temeinică².

Răspînditori ai luminii culturii nu numai prin Intermediul orelor de la catedră ci și prin Intermediul cuvîntului tipărit, învățătorii și profesorii Ialomițeni s-au înscris și în domeniul publicisticii cu realizări remarcabile.

La începutul anului 1927, din inițiativa unui grup de intelectuali, din care făcea parte: I. Lupu, Gh. Vlădescu, D. N. Popescu — redactor șef, Gh. Dinulescu, Gh. Nucă, N. Topescu și R. Silvestru, apărea, la Călărași, revista „Școala Ialomiței”, care, pentru o perioadă de 8 ani, a fost purtătorul de cuvînt al învățătorilor Ialomițeni³.

Subintitulată „Organ al Asociației învățătorilor din Ialomița”, revista își propunea să militeze pentru ridicarea culturală a satului Ialomițean, această nobilă acțiune revenind în principal învățătorului, care trebuia să fie temeinic pregătit profesional și să aibă un larg orizont cultural. De altfel, în primul număr al revistei, în cadrul articolului inaugural intitulat „Rostul nostru”, revizorul școlar județean Ilie Lupu remarcă: „E fapt chiar îndrăzneț ca să scoți în vremea de azi o gazetă . . . Pe speranța în sprijinul întregii dascălmi Ialomițene, ne-am bizuit cînd am luat hotărîrea să scoatem acest ziar . . . Pe nevoia ce o credem de toți simțită, de-a avea un mijloc de legătură între noi . . . Și care ar fi rostul acestui ziar? Să ne cunoaștem, să schimbăm păreri, să ne împrumutăm ideile, să ne îmbogățim cunoștințele; să desăvîrșim mijloacele de luptă, în greaua sarcină ce avem; să ne strîngem rîndurile pentru ușurarea nevoilor noastre ca oameni, ca să putem duce greul vieții”⁴.

Cu alt prilej⁵, redactorul șef al revistei, D. N. Popescu, evidențiază că prin articolele și celelalte însemnări din paginile sale revista va aduce „încurajare pentru unii, stimulent pentru alții; cîștig neprețuit pentru școală și Patrie”.

Structura revistei, deosebit de eterogenă, cuprinde articole de specialitate în care se prezintă și se dezbate probleme legate de bunul mers al școlii, de popularizarea metodelor

și procedeele pedagogice avansate, precum și articole ce vizează activitatea extrașcolară a cadrelor didactice. Nu lipsesc nici luările de poziție față de principalele momente politice ale timpului. De asemenea, în paginile revistei și-au găsit locul și creațiile literare ale membrilor corpului didactic Ialomițean. Sumarul revistei era completat de rubricile „Știri — Fapte”, în care erau prezentate noutățile pedagogice, informații ce priveau activitatea didactică, cât și unele cărți și manuale școlare ce se recomandau a fi folosite în munca cu elevii.

Dintre articolele de specialitate, amintim pe cel semnat de Gh. Dinulescu⁶, în care se propune introducerea foilor pentru observarea individualității școlărilor. Pornind de la constatarea că încă din prima zi de școală învățătorul observă că fiecare din elevii săi se deosebește prin ceva aparte, deci că fiecare apare ca o individualitate, autorul recomandă învățătorilor să efectueze observații periodice și pe baza acestora să urmărească evoluția individualității elevilor, pentru a-i putea cunoaște mai bine și, în consecință, să se aplice diferențiat metodele pedagogice.

Dobre Ștefănescu, membru al Societății Române de Geografie abordează, într-un alt articol⁷, problematica importanței studierii geografiei în clasele cursului primar și, apreciind că geografia „dezvoltă facultatea intuitivă, deșteaptă atențiunea, întărește memoria, ascute judecata, înăvuieste vorbirea școlărilor cu cuvinte noi, noblează sentimentul estetic și lămuște iubirea de patrie”, recomandă învățătorilor să acorde o atenție deosebită acestui obiect de învățămînt care trebuie înțeles de elevi ca o știință atrăgătoare și nu o povestire seacă.

Învățătorul Ștefan Păun, unul dintre cei mai laborioși colaboratori ai revistei, împărțind din experiența sa referitoare la munca cu cartea pentru copii⁸, insistă asupra necesității de a obișnui pe elevi să citească cărți potrivite vârstei lor. Constatînd că, după terminarea celor 4 clase primare, fostul elev nu mai citește deloc, mulți dintre ei devenind semianalfabeți, cere colegilor săi să trezească și să dezvolte gustul pentru citit prin intermediul șezătorilor culturale locale.

Pornind de la același deziderat al dezvoltării gustului pentru citit, atît al elevilor cît și al sătenilor, învățătorul Istrate N. Ene⁹ arată că de importante sînt bibliotecile școlare, „în mijlocul unui sat, lipsit cu totul de altă lumină și căldură sufletească”.

Sînt scoase în evidență și necazurile întîmpinate de învățămîntul Ialomițean, mai ales în ceea ce privește baza sa materială. Așa de exemplu, în articolul „Spre școala adevărată”¹⁰, D. N. Popescu, referindu-se la starea localurilor de școală observa: „Un local sterp, pe dinafară fără împrejmuire, fără fir de plantație cu geamurile sparte, cu dușumelele roase, fără bibliotecă, este un local trist, fără nici un pic de atracție pentru sufletul tînăr și dornic de frumos; este o cazarmă, unde se distruge orice avînt, orice năzuință spre bine”.

De asemenea sînt criticate și metodele înapoiate folosite încă de unii învățători și profesori. În articolul „Bătaia în școala primară”¹¹, învățătorul D. P. Păunescu din comuna Chioara pornind de la constatarea că, „dacă și aici unde se strîng tinerele vîrstare cu sufletele deschise și încrezătoare, se întrebuintează bătaia”, trage o concluzie cu importante consecințe asupra evoluției viitoare a elevilor: „... apoi ce vor face ei cînd vor fi mari? Desigur vor bate la rîndu-le; copiii, nevasta, animalele, așa cum au pățit ei cînd erau mici”. În consecință, pe bună dreptate, autorul concluzionează: „Incontestabil, bătaia este un obicei barbar și cel mai primitiv mijloc de a face pe copil să învețe carte”.

Remarcăm în mod deosebit pozițiile progresiste pe care s-a aflat revista în ceea ce privește abordarea problematicii complexe a învățămîntului românesc. Amintim aici doar intervenția învățătoarei Oprina Tănase, care, făcînd un comentariu asupra cărții *Copiii lui Octombrie*, de Alexandru Sahia¹² și reliefînd neajunsurile școlii românești în comparație cu cele ale școlii sovietice, conchidea în final: „Nu sînt comunistă... dar admir în U.R.S.S. dragostea de care este înconjurată școala și generația tînără”.

Un loc aparte în paginile revistei l-au ocupat și articolele care au avut în atenție modul de organizare, activitatea și eficiența cercurilor culturale, concepute ca „un mijloc de perfecționare al învățătorilor și de răspîndirea culturii la sate”¹³. Astfel, învățătorul I. M. Ionescu din Satnolien scotea în evidență pasiunea învățătorilor, care, „trecînd peste orice sacrificii materiale, avînd salariile neprimite cu lunile, se duc din sat în sat, o dată pe lună în zi de sărbătoare care zi le-ar fi destinată pentru odihnă, căutînd totuși să-și împlinească datoria”¹⁴.

Ne apare cu atît mai lăudabilă activitatea depusă de dascălii ialomițeni cu cît guvernul le provoca șicane și greutăți de tot felul. În articolul său intitulat „O situație care îngrijorează”¹⁵, învățătorul M. M. Constantinescu din Independența remarca, printre altele: „După multe tărăgăneli, parte din învățătorii fără posturi au fost numiți la 1 noiembrie 1935, în posturile vacante . . . Dar soarta li-l tot împotriva. Bucuria lor a fost de scurtă durată, căci printr-o decizie Ministerul Instrucțiunii a suspendat posturile în care fuseseră numiți”.

Am încercat doar să semnalăm cîteva articole care au abordat probleme legate de viața școlii ialomițene și de nevoile ei, din cele peste 350 inserate în paginile revistei și semnate de învățători și profesori, ca și de alte categorii de intelectuali. Dar, așa cum am mai menționat, revista a găzduit în coloanele sale și *articole de larg interes cultural*.

Aniversări istorice scumpe poporului român ca Independența și Unirea, și-au găsit bine meritate spații în paginile revistei. Articolul de fond dedicat aniversării semicentenarului Independenței¹⁶ saluta ziua cuceririi independenței pe care o considera „. . . zi de mare și negrăită sărbătoare ! Ea încheie veacurile de băjenie, de obidă, de viață chinută și amară”. Unirea Moldovei și Țara Românească, care „. . . poartă la bază o admirabilă luptă de idei pentru trezirea conștiinței naționale” este apreciată ca fiind „. . . prima rază de lumină, caldă și întremătoare” în procesul făuririi statului național unitar român¹⁷.

Nicolae Popescu Valdomir, profesor la liceul „Știrbei Vodă” din Călărași, într-o serie de 4 articole¹⁸, convins fiind de necesitatea elaborării monografiilor locale, cere confrăților săi să scrie Istoria satelor unde locuiesc și profesează, oferind acestora un îndrumar metodic referitor la capitolele ce trebuiesc tratate în monografia.

Stanciu Stoian și mai apoi Lazăr Belcin, susțin, în paginile revistei, Ideea înființării unor muzee locale și chiar a unui muzeu județean¹⁹, care să fie un „așezămînt în care să se scoată în evidență, comoara trecutului pe care se sprijină ființa neamului acesta”

În paginile „Școlii Ialomîței”, cunoscutul culegător de folclor ialomițean, Gheorghe I. Neagu, publică un serial intitulat „Folclor din Ialomîța”, sub al cărui generic sînt făcute cunoscute publicului larg obiceiuri și tradiții din diferite sate ale județului, adunate prin bunăvoința învățătorilor și elevilor²⁰. Aceluiași neobosit cercetător i se datorează și studiul „Din lirica Ialomîței. Doina de înstrălnare”²¹, considerat de noi a fi o adevărată incursiune în doina ialomițeană, prilej pentru a pune în valoare adevăratul tezaur pe care îl reprezintă folclorul din Bărăganul Ialomîțean.

„Școala Ialomîței” a fost în același timp și gazda mărinimoasă a *încercărilor literare* ale învățătorilor și profesorilor locali, multe dintre ele adevărate reușite ale genului. Amintim piesele de teatru semnate de D. D. Cucută, învățător din satul Săveni („Vreau să fiu primar”²² și „Vreau să mă'n sor”) comedii spumoase în care sînt ridiculizate aspectele negative din viața satelor, prilej pentru autor de a critica și racile ale sistemului politic burghez. Remarcăm și pastelurile semnate de George I. Breazu²⁴, învățător din Ulmu, dintre care se detașează cel intitulat „Dimineața” și pe care îl reproducem în continuare: „Solia dimineții, fără veste, / Din tolba-i cu săgețile de aur / A împroșcat a crîngurilor creste / Și a trezit din somnu-i lung un graur. / Cu lacrimile de rouă prinse-n gene, / Priveșc nedumeritele răsuri: — / Cum se deșteaptă viața în poeme / Și freamătul de glasuri

în pădure. / Din arcul luminoasă aurore, / Porneșc spre slăvi învăpălate sulți, — / Păuni trufași, / cu pene tricolore / Duc vestea din Porneștii peste urechi”.

Nici proza nu lipsește din sumarul revistei. Astfel Ilie Lupu semnează bucată de lectură intitulată „La Moș-Ajun”²⁵, Al. Nistor publică „Note de călătorie. Atena”²⁶, iar D. C. Vasilescu scoate în evidență, în schița sa intitulată „Revelion 1932”²⁷ sărăcia în care trăiau învățătorii satelor.

Revista a arătat de asemenea pericolul pe care îl reprezentau pentru societatea românească grupările politice cu caracter fascist. Redactorul șef, D. N. Popescu, publica, în decembrie 1933 un editorial intitulat „Să ne reculegem”²⁸, în care dezaproba fapta legionarilor care, în noaptea de 29 decembrie 1933 îl asasinaseră pe primul ministru I. Gh. Duca menționând că „... învățătorimea română, cuminte și conștientă, reprobă cu indignare fapta și detestă sistemul politic, sprijinit pe forța brutală”.

Nu vrem să încheiem această succintă prezentare a revistei „Școala lalomiței”, căreia poate i s-ar cuveni o monografie, fără să amintim că în paginile ei semnează personalități de prim rang ale timpului, precum: C. Rădulescu Motru, Stanciu Stolan, Apostol Culea, poetul Octav Sargețiu ș.a., că învățătorilor de la sate li se aduceau la cunoștință informații cu caracter edilitar de la Asociația Învățătorilor lalomițeni și Banca Populară „Învățătorul lalomițean” și că, în general, toate problemele profesionale și culturale ce priveau viața școlară a lalomiței și-au găsit în paginile revistei o competență abordare.

NOTE

1. Vezi C. Tudor, A. Vlădăreanu, *Județul lalomița — File de istorie*, Slobozia, 1979.

2. Vezi C. Tudor, *Istoria învățămîntului din județul lalomița vol. II (1918—1978)* —, Slobozia, 1979.

3. Din investigațiile noastre a rezultat că revista a avut următoarea apariție. În anul 1927, au apărut 8 numere, pe lunile ianuarie — august. Urmează apoi o perioadă de întrerupere pînă în anul 1932, cînd își reia apariția normală, cu 10 numere pe an (nu apărea în lunile de vacanță — iulie și august). Surprinde însă faptul că numerele din anul 1932 au ca an de apariție anul III. Este foarte probabil, cum de altfel se menționa și în nr. 1/1932, ca s-a mai fi apărut câteva numere răzlețe dar care din păcate, nu s-au păstrat. Ultimele numere ale revistei sînt cele din mai — lunie 1937 (nr. 5—6), ceea ce ne face să credem că odată cu sfîrșitul anului școlar 1936/1937, revista și-a încetat apariția.

4. „Școala lalomiței”, nr. 1—2/1927, p. 1

5. Editorialul „Prin vremuri grele „în” Școala lalomiței” nr. 1/1932, p. 2—4.

6. „Școala lalomiței” nr. 2—3/1932, p. 19—22.

7. *Ibidem*, nr. 1—2/1933, p. 24—27.

8. *Ibidem*, nr. 3—4/1934, p. 14—17.

9. *Ibidem*, nr. 1—2/1935, p. 56—58.

10. *Ibidem*, nr. 3/1927, p. 3—4.

11. *Ibidem*, nr. 4/1927, p. 5—6.

12. *Ibidem*, nr. 5—6/1936, p. 57—60.

13. *Ibidem*, nr. 3/1927, p. 6.

14. *Ibidem*, nr. 4—5/1932, p. 14.

15. *Ibidem*, nr. 1—2/1936, p. 44—45.

16. *Ibidem*, nr. 5/1927, f. 1—2.

17. *Ibidem*, nr. 1/1932, f. 1.

18. Vezi „Școala lalomiței” pe anul 1932.

19. Vezi primul articol în „Școala lalomiței” nr. 4—5/1932, p. 1°—22 și al doilea în nr. 9—10/1935, p. 4—5.

20. Vezi „Școala lalomiței” pe anul 1935.

21. „Școala lalomiței” nr. 7—8/1935, p. 48—55.

22. *Ibidem*, nr. 5—6/1935, p. 49—68.

23. *Ibidem*, nr. 3—4/1937, p. 29—42.

24. *Ibidem*, nr. 7—8/1935, p. 46—47.

25. *Ibidem*, nr. 1—2/1927, p. 7—8.

26. *Ibidem*, nr. 1—2/1935, p. 46—50.

27. *Ibidem*, nr. 1/1932, p. 27—30.

28. *Ibidem*, nr. 10/1933, pl. 1—2.

PUBLIKATIONEN DER LEHRKRÄFTE ZWISCHEN DEN BEIDEN WELTKRIEGEN „DIE SCHULE VON IALOMITZA”

Die Lehrer und Professoren im Kreis Ialomitza haben in großem Maße zur Entwicklung der Publizistik beigetragen.

Zu Beginn des Jahres 1927 erschien in Călărași die Zeitschrift „Die Schule von Ialomitza” Bis 1935 war diese Zeitschrift der Wortträger der Lehrkräfte von Ialomitza.

Der Zweck der Zeitschrift war der kulturelle Fortschritt der Dörfer von Ialomitza.

Dementsprechend erschienen in den Spalten der Zeitschrift Artikel die von der Entwicklung der Schule sprachen. Gleichzeitig wurden hier mit die neuesten pädagogischen Methoden zu Wort gebracht.

Die außerschulische Aktivität der Lehrkräfte wurde ebenfalls in Betracht gezogen.

Die Lehrkräfte im Kreis Ialomitza benutzten diese Zeitschrift um ihre literarischen Versuche zu verbreiten.